

EUROPEAN LANGUAGE DATA SPACE

Common European Language Data Space /
Spás Sonraí Teanga Eorpach
The LDS Workshop in Ireland /
An Cheardlann LDS in Éirinn
Introduction / **Réamhrá**

Dr Brian Davis, Ollamh Cúnta,
Ceann Cúnta Sármhaitheasa Teagaisc, Scoil na Ríomhaireachta, DCU,
Imscrúdaitheoir Maoinithe agus Ceannaire Dúshláin Giniúint ADAPT
Príomh-Imscrúdaitheoir - eStór

Cumas na hIntleachta Saorga (IS)

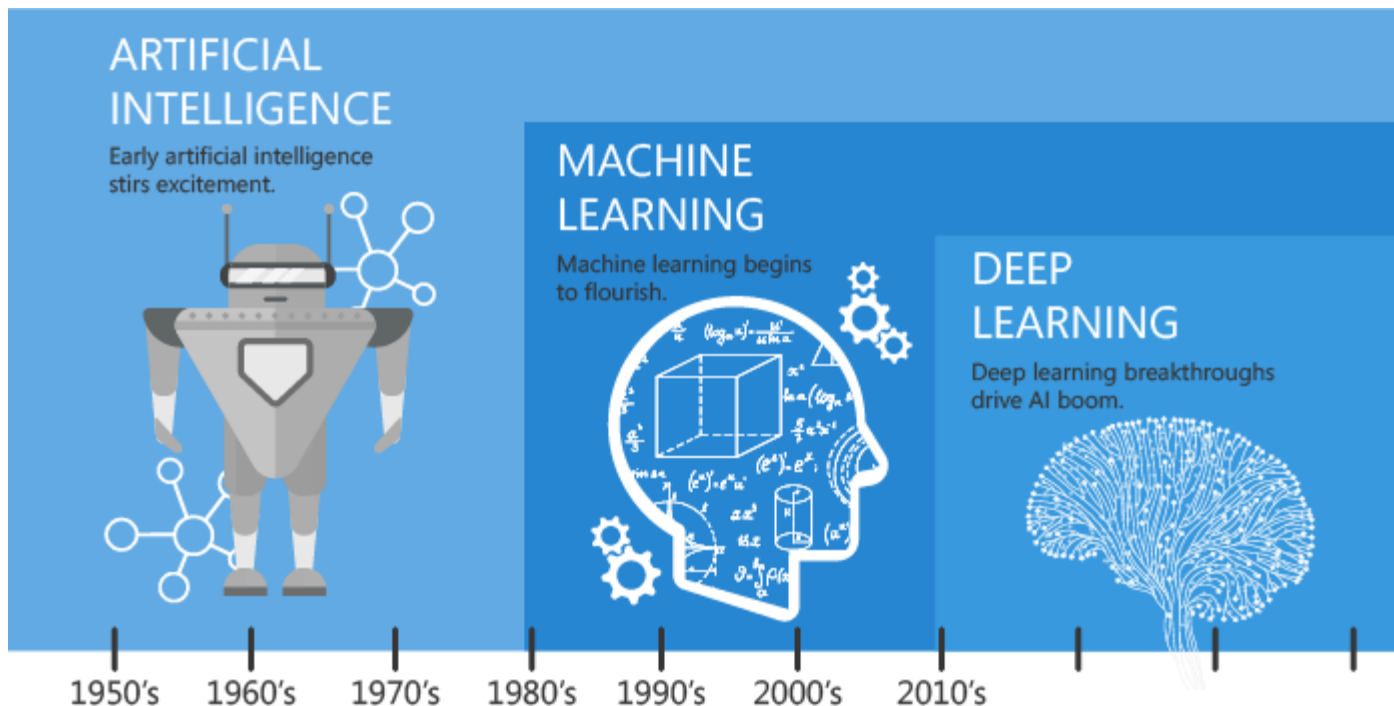
- Is é an IS ceann de na deiseanna is mó maidir le dul chun cinn domhanda, go sochaíoch is go heacnamaíoch
- Seoladh an Straitéis Náisiúnta IS: AI - Here for Good, i mí Iúil 2021 (*Tabhair faoi deara nach luann sé IS don Ghaeilge*)
- Tá fócas ar IS i dtionscnaimh agus i dtionscadail éagsúla nua ar fud na hEorpa, m.sh.
 - AI4EU: First European AI On-Demand Platform and Ecosystem
 - Recent ICT-48-2020 Calls: Towards a vibrant European network of AI Excellence centres
 - Face2Face Virtual Agora: EU Artificial Intelligence Excellence Centres
 - HORIZON-CL4-2024-DIGITAL-EMERGING-01-03:
 - DIGITAL-2024-AI-06-LANGUAGE-01 and to DIGITAL-2024-AI-06-LANGUAGE-02

Forbairt IS, Meaisínfhoghlaim, Domhainfhoghlaim

Engaging Content
Engaging People

Roinnt Sainmhíithe

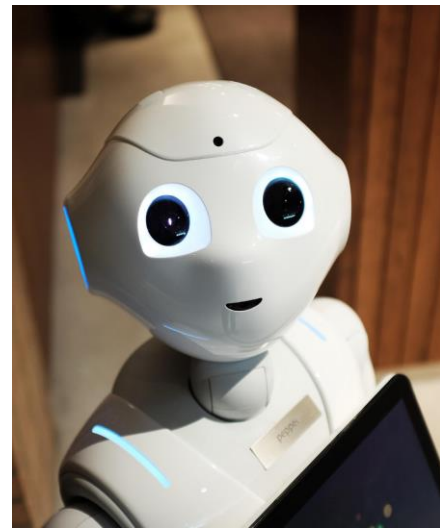
- **Teicneolaíocht teanga** — cuirtear *teicneolaíocht teanga daonna* air seo go rialta — tá ríomhmhodhanna, ríomhchláir agus gléasanna leictreonacha i gceist leis seo, atá dulta in oiriúint le téacs agus caint a anailísiú, a ghiniúint, a athrú is a aistriú

- Is fo-réimse de **mheaisínáistriúchán** é próiseáil teanga nádúrtha a scrúdaíonn bogearraí a n-aistríonn téacs nó caint ó theanga amháin go ceann eile.

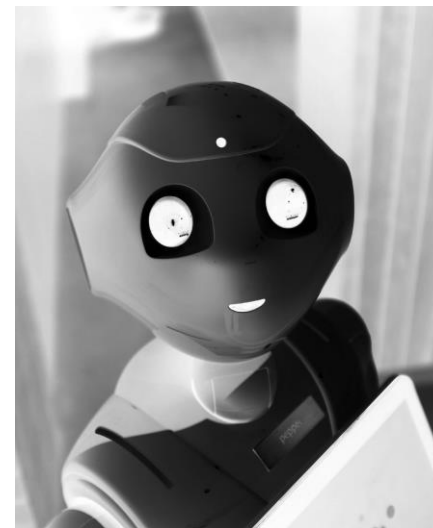
Bíonn IS i gceist le go leor teicneolaíochtaí inár Saol

- Cúntóirí pearsanta digiteacha
 - (m.sh. Siri, Alexa)
- Carranna cliste
- Margaíocht
 - (m.sh. Netflix, Amazon, Facebook)
- Cúram sláinte
- Meaisínáistriúchán
- Córais dialóige / Botaí Comhrá
 - (m.sh. i mbaincéireacht, bainistíocht agus tacaíocht custaiméirí)
- Anailísíochta Sonraí

Bíonn IS i gceist le go leor teicneolaíochtaí inár Saol... ACH—

- D'ainneoin dul chun cinn cumhachtacha ar baineadh úsáid fhorleathan (widespread) as i suíomhanna tionscail agus poiblí, ní mór aghaidh a thabhairt ar ábhair imní eiticiúla (ethical concerns) maidir leis na teicneolaíochtaí sin:
 - Déanann claontacht(bias) i samhail idirdhealú in aghaidh aicmí(classes) mionlaigh den tsochaí (lena n-áirítear teanga, inscne (gender), cine (race), gnéasaíocht, staid pholaitiúil nó eacnamaíoch, srl.)
 - Imní maidir le cosaint sonraí agus maoin intleachtúil
 - Cé gur féidir le haschuir a bheith diongbháilte (convincing), d'fhéadfadh siad a bheith míthreorach nó go hiomlán bréagach
 - Cleachtas ghearr-radharcacha (m.s. neamhaird a thabhairt ar an tionchar ar an gcomhshaol)
 - Easpa rialála maidir le bailiú sonraí, roghnú réimse agus ailtireacht samhla
 - Drochdhaoine

Cén fáth a bhfuil Teanga Daonna chomh deacair a phróiseáil

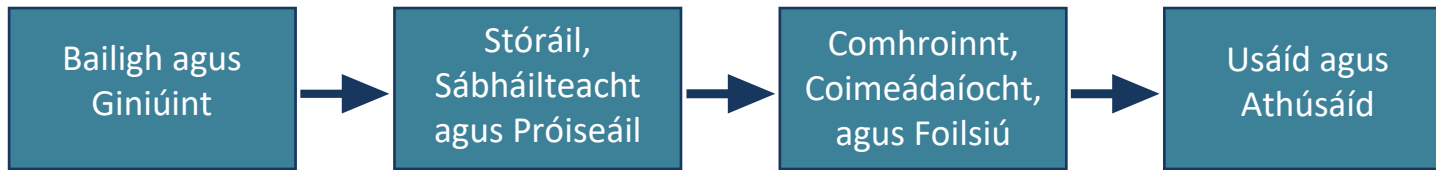
- 3 CHÚIS !
- DÉBHRÍ!
- DÉBHRÍ!!
- DÉBHRÍ!!!

Chun IS a bheith éifeachtach, tá méid mór sonraí de dhíth orainn!

eSTÓR: Sonraí Gaeilge a Phróiseáil agus a Bhailíochtú

An Chartlann Náisiúnta
National Archives

An Coimisinéir Teanga

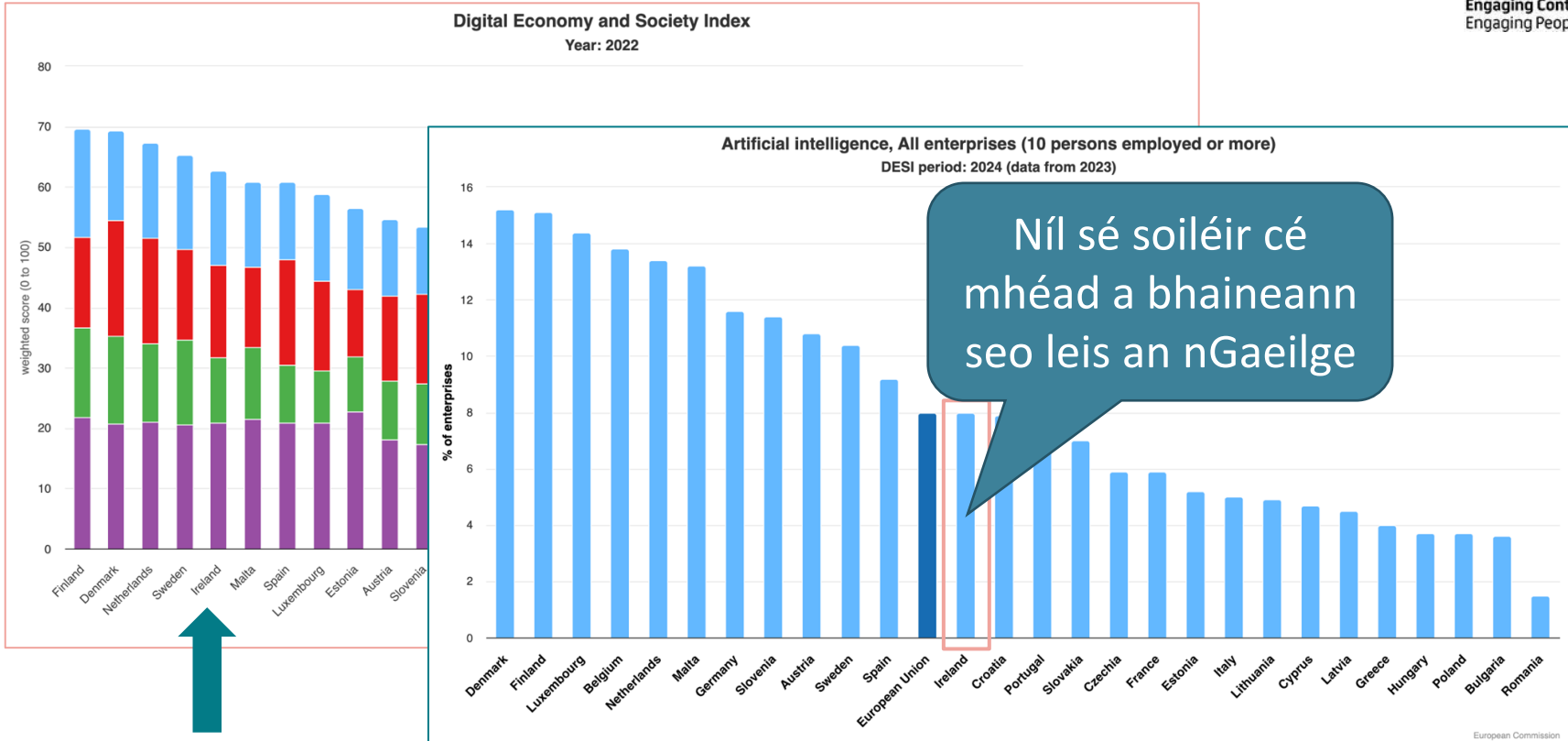
eTranslation

Status quo: Cé chomh digiteach atáimid?

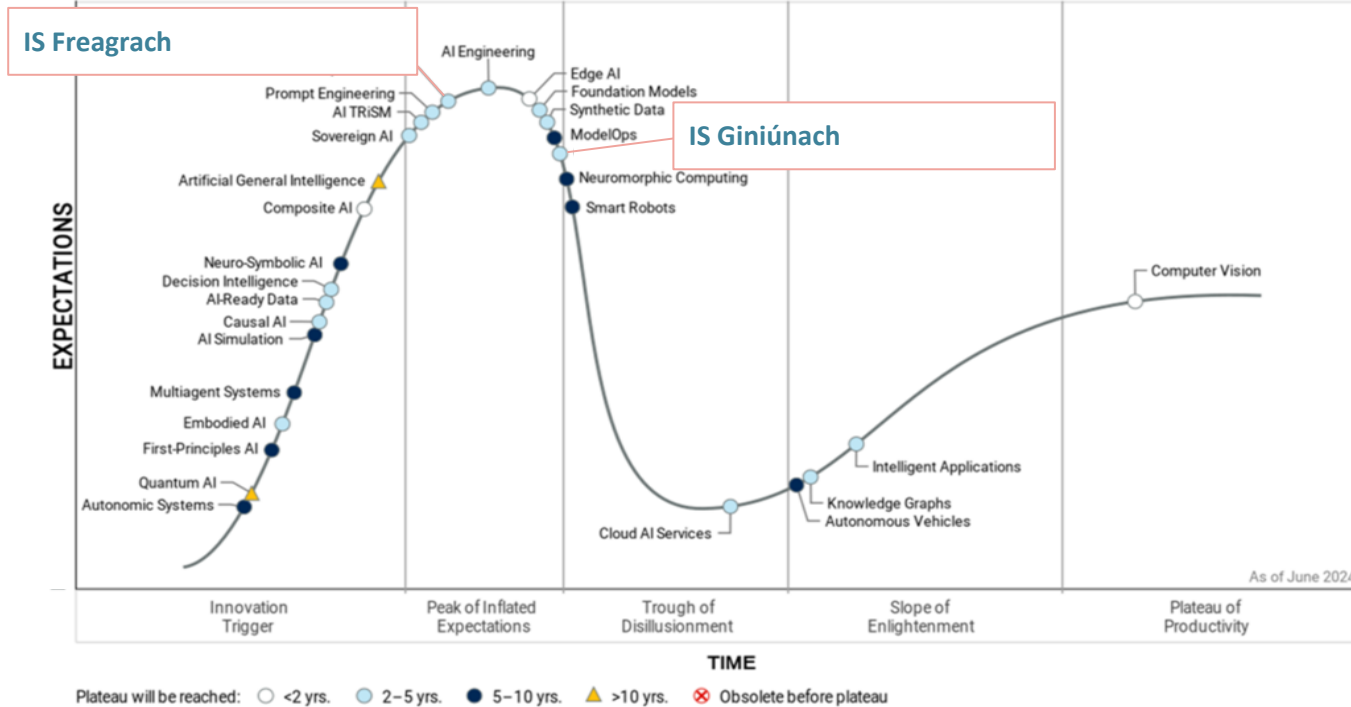
Engaging Content
Engaging People

Timthrial Áibhéile Gartner 2024 do Theicneolaíocht Rialtais Dhigiteach

Engaging Content
Engaging People

Source: Gartner (August 2024)

Cad is Gá Dúinn a Dhéanamh?

- Beartais éifeachtacha sonraí a fhorbairt
- Cuideachtaí a spreagadh chun a gcuid sonraí a chomhthiomsú agus a roinnt
- Sonraí a chruthú atá ar mhaithe le leas an phobail
- Tacú leis an gceart chun iniomparthacht (portabilty) sonraí
- **Níos mó sonraí réimse-shonrach, go háirithe don Ghaeilge**
e.g. téacs dlíthiúil Gaeilge, sonraí leighis, sonraí riaracháin phoiblí, Gaelscoileanna

Straitéis na hEorpa maidir le Sonraí

- An Ionstraim um Shonraí agus an Rialachán maidir le Rialachas Sonraí Eorpach
- Cuideachtaí a dhreasú agus a éascú chun a gcuid sonraí a chomhroinnt trí LDS
- An Treoir maidir le Sonraí Oscailte
- Tionscadail a mhaoiníonn an tAontas trí
 - Fís Eorpach (Horizon Europe)
 - an clár don Eoraip Dhigiteach
 - an tSaoráid um Chónascadh na hEorpa 2 (Connecting Europe Facility)

Common European Language Data Space

Míle buíochas agus bain taitneamh as an gceardlann!

A Common European Language Data Space – funded under contract LC-01936389 with the European Union.

Dr. Brian Davis (ADAPT Centre, DCU)
brian.davis@adaptcentre.ie

10-10-2024 LDS Country Workshop, Dublin, Ireland
<https://language-data-space.ec.europa.eu>